

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazeta eise de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajutoriele. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe 1/2 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunatória.

Brasiovu 12 Deembre 30 Nov. 1866.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a. 30 cr. de fiacare publicare.

MONARCHIA AUSTRIACA

Transilvani'a.

25835—1866.

Publicatiune.

Dupa ordinatiunea dicasterieloru centrale din 22 Oct. a. c. (Nr. 125, 1866 bul. imp.) tacs'a de rescumperare dela militi'a s'a desfiptu pe anulu 1867 cu un'a mia de fiorini.

Despre acest'a se incunoscintiedie . . . spre mai incolo publicare in sfer'a s'a de aptivitate.

Din s'iedinti'a reg. Guvernu transilvanu tie-nuta in Clusiu in 24 Nov. 1866.

Despre incompatibilitati la alegeri dietale.

T6te constitutiunile moderne oare se bucura si de cate o lege electorala, coprindu si conditiunile pre langa care cineva 'si p6te eexercita dreptulu seu electoralu activu si pasivu. Unele constitutiuni coprindu si cate o conditiune curioasa, éra altele cate un'a f6rte egoistica. Asié de ecs. legea electorala a Ungariei (art. V din 1848) tiene in § 3, ca celu care nu scie limb'a ungréscá asié, in catu se fia in stare de a lua parte la lucrari parlamentare si legislative, se nu p6ta fi deputatu in dieta; prin urmare ori cate alte limbi ale patriei forméza incompatibilitate pentru candidatii din Ungari'a.

Alte legi electorale nu sufera deputati si functionari de statu in aceeasi pers6na. Intre aceleasi legi se numera si legea electorala romanéscá. Legea electorala votata in Maiu 1864 tienea curatu oa, „Mandatulu de deputatu este necompatibilu cu functiunile statului.“ — Legea electorala din 1866 intoomita dupa oele mai bune modele din Europ'a si cu folosire de bogat'a esperiintia facuta in cei siepte ani din urma la oateva alegeri, sanctionata in 28 Iuliu a. c. dupa care s'au si facutu alegerile in Novembre tr., respica incompatibilitatile pe largu asié:

„Art. 26. Functionarii administrativi, agentii directi ai puterii eexecutive, nu potu fi alesi deputati séu senatori, déca nu'si voru de dimisiunea celu pucinu cu 2 septemani mai nainte de diu'a ficsata pentru alegere.“

„Art. 27. Mandatulu de deputatu nu este incompatibilu cu oalitatea de militaru in neactivitate si in disponibilitate.“

„Art. 28. Nu sunt coprinsi in acéata categoria ministrii pentru ambele adunari, generalii si colonelii pentru senatu.“

„Art. 29. Nici unu functionariu judecatoréscu nu p6te fi alesu delegatu séu membru alu vreunei adunari in districtulu unde 'si eexercitéza functiunea, precum si in districtele li mitrofe.“

„Functionari administrativi nu potu fi alesi delegati.“

Insemnamu, ca dupa legea electorala romanéscá sub delegatu se intielegu alegatorii tramiei de catra 50 alegatori primitivi spre a alege pe deputati in camera. Asié acéata lege electorala nu sufera pe ampoiatiu dela administratiunea politica nici macar cá delegati. Intru atata legea acéata voiesce se pre'ntimpine orice iniriurintia a organeloru séu cum se dice acolo, agentiloru administratiunii politice asupra vointii alegatoriloru. In adevéru, ca pana la 1864 abusulu ajunsese f6rte departe; prefecti, subprefecti si alti functionari publici, de carii tremurá o parte mare a locuitoriloru, avea fruntea de a se candida pe sinesi cá deputati chiaru in districtele séu cerourile, in care domnia ei cu vérg'a, cu bisulul, cu condeiuulu si cu cuven-

tu, in catu érá luoru de mirare déca ici oolo mai reesia si cate unu nefunctionariu pentru cá se fia aleau. De aici venia, ca opusetiunea érá formata mai multu numai din deputati de ai orasieloru. Facia cu indrasné'l'a functionariloru politici pusi in candidatiune strigatele diarieloru inca nu folosieca nimicu. Éca un'a din cauzele principale pentru care tier'a nu putea insintá din cauza, ca majoritatea fiindu compusa din ampoiati, nu érá se voteze ea in contra sa, nici se'si d6 votu de ne'ncredere; preste acésta cate doi galbini pe di cheltuiti in capitala intre placeri si scutiti de t6ta sarcin'a postului dupa care tragea lefile, érási érá f6rte bine veniti.

In legile electorale din tierile austriace acestu felu de incompatibilitati pana acum nu s'au luat in nici o bagare de sama; inse in anulu acesta s'a probatu in fapta, oa acésta e o scaderé grea in constitutiunea din 1861 si asia lumea vediu pe o multime de functionari depunendu'si mandatulu cá deputati, pentruca au vedintu si ei, cumca nu potu sierbi la cate doi domni si nu potu avé cate d6na suflete.

Cu totulu alt'a este pusetiunea functionariloru dela ramur'a judecatoréscá in tierile in care justiti'a este independenta, precum si a functionariloru comunali oriunde comunele se bucura de autonomi'a si prin urmare de dreptulu loru de a'si alege deregatorii fara amesteculu agentiloru administratiunii; éra functiunea administrativa nicidecum nu se p6te suferi la unu locu si in aceasari pers6na cu mandatulu unui reprezentantu alesu in cas'a legislativa. De altmintrea acestu adevéru e recunoscutu si statoritu de oatra mai multi legisti si barbati de statu de renume mare, si nici o tiéra care'si tiene de on6re a se numi constitutiunala nu va rabda, cá prefectii si subprefectii ministeriului din laintru se ésa de candidati, se'si paraséscá posturile spre a asigura ministeriului maioritaea.

Constitutiunea romanéscá din 1866 a ingrijitu cá si alte oateva, inca si de casulu candu vreunu deputatu séu senatoru de altmintrea independente, ar primi vreo functiune salarisata in timpul activitatii sale oá deputatu. Pentru acestu casu art. 42 alu constitutiunii suna asié:

„Membrii uneia séu celeilalte adunari numiti de guvernu intr'o functiune salariata, pe care o primescu, in cetéza de a fi deputati si nu'si reiau eexercitiulu mandatulu loru, de oatu in virtutea unei nóua alegeri.“

„Acéstea dispusetiunii nu se aplica ministriilor.“

Asié constituant'a romanéscá s'a silitu a inchide functionariloru dela administratiune ori ce oale, pe care se p6ta face presiune asupra vointii si consciintii alegatoriloru si se'si bata jocu de dreptulu electoralu, éra intr'acésta ea a imitatu pe acelea natiuni si luminate, si pretiut6re de on6re, morala si libertate, care multu mai nainte de ea folosinduse de esperiintia trecutului, au sciutu insufla respectu ambitiunii, lacomie si poftei de a domni in camer'a legislativa, de a face maioritati maiestrate si a portá pe natiune de nasu, fara cá se'i represente si apere adevératele ei interese. G. B.

Brasiovu 11 Dec. Pre mane se astépta aici sosirea comitetu natiunii sasesci, care va luá inainte restaurarea comunitatii centumvirale si alegerea de 2 senatori vacanti. E cu greu a conjuncturá, déca alegerile in comunitate se voru luá inainte totu dupa modalitatea cea ruginita, cá ad. membrii centumvirali se si aléga era ei insisi pre cei vr'o 25, ce lipsescu din numerulu de 100, ori ca d6ra timpul civilisatiunii si epoc'a egalitatii de drepturi fara deosebire si cu respectu la pretensiunile, ce se cuvino locuitoriloru romani de aici va fi aflatu o alta chiaia de a alege membrii co-

munitatii pre unu anumitu timpu de 3 ani, dupa a caru expirare se se face alta nóua alegere a tuturor membriloru, dupa cum se face acésta mai la t6te municipalitatile constitutiunali din Europ'a, ma si chiaru in vecinele nóstre comitate. Acestea le vomu sci numai in dilele viit6re. Acum deodata speramu, ca ecuitatea va fi destulu argumentu de a asteptá, cá din sinulu civiloru nostri romani brasioveni, intre cari se afla unu numeru mare de barbati onorabili, esperti si cu cunoscintie cá multi alti membrii ai comunitatii, se se aléga nu cá sc6tere de ochi 2—3, ci dupa dreptate si toti, cei ce lipsescu. Apoi speramu, ca intregit'a comunitate va urmá ecsemplulu Sibieniloru, cari si impartira comunitatea in comisiuni spre a prelucrá si prepará cele de interesulu comunitatii inainte de ce s'ar tiené s'iedintiele publice; si speramu si mai multu, speramu, ca in sesiunile comiteteloru voru poté se i6 parte la conservatiune si alte capacitati si barbati de specialitati, cari nu se afla in comunitate, ca asia s'ar da unu nutrementu socialu fratiescu multiamirii si armoniei publice. — R.

Odata pentru totudeaun'a.

Argatii clicei „Telegrafului R.“ Turtescu, Olténu, Dreptureanu, „Nisco“ din Brasiovu etc. etc. credintiosi datinei loru de a int6rce mantau'a dupa ventu, implinescu strinsu porunc'a de di asteptata dela Pest'a cu mare sete de patru luni inc6ce, inse poltroni friccsi precum sunt ei din natur'a loru, nu cutéza a esi pe facia, ci scriu numai la pasquile, comitu asasinatu moralicescu, totulu sub firm'a unui nenocitu de redactoru, carele nu scie ce se intempla cu elu. Aceloru pasquilanti le este frica, cumca déca cumva uniunea se va face preste voi'a romaniloru, voru remané si ei compromisi in ochii ministeriului ungrescu si voru scapata dela posturi, ranguri, cavalerii, subventiuni, donatiuni; de aceea ei credu, ca omorindu pe Baritiu si stergundu din viétii'a lui 31 ani, cum si pe Dr. I. Ratiu si pe toti amicii acestora de opiniuni, voru face o jertva placuta fitorului ministeriu. Poltronii se nu se téma de asié ceva, ci se fia prea siguri, ca si de omuleti oá ei va fi trebuintia ici oolea si in viitoru.

Ci bine facu ei, ca 'si pregatescu calile de timpuriu, cauta gratia si se pre'ngrijescu cá se nu remana peritori de f6me; acestu scopu inse l'aru poté ajunge fara a se injosi din nou la spurcatele role de pasquilanti, denunciati, asasini de caractere cá pe timpul dietei din 1863/4; inse n'ai ce se se faci, ca pe lunga ce sunt orescuti de asié, mai sunt si fricosi, apoi le lipsescu si spiritulu, sunt si multu mai lenesi, decatu cá se'si fia luat vreodata ostené'l'a de a studié bine o singura cestiune de interesu publicu. De aici vine, ca si organulu loru de publicitate mai de cincii ani inc6ce este lipsitu de orice originalitate, de orice idea positiva. Ce ti-ar mai pasa de nume, candu astadi t6te foile politice afara de ale Franciei scriu mai totu fara nici o subscriptiune; idei se fia, incaldit6re, nutrit6re, desteptat6re; aosi ómeni inse n'au nici nume, nici idei cate ar avé sergeantii muscalesci, carii sciun numai „na le va! na prava!“

Unii impnta „ómeniloru Gazetei“, ca pentruce nu respundu la pasquilele cate esu in „Tel.“? Ratacita parere! Ve place scandalulu? Care barbatu de caracteru se va lua la c6rta cu asemeni elugari? Care omu de omenia isi va face tréba cu denunciantii? Cine va vorbi unu cuventu seriosu cu fecie mascate? Au nu vedeti voi, ca ei nu potu suferi lumin'a dilei? Cine sunt ei?

Si pentruce se pisméscá cineva bucuri'a unoru ómeni, carii in t6ta viétii'a loru nu cutéza a vorbi decatu numai la comanda? Fiave mila de acei sclavi nascuti si lasati cá se'si faci si ei odata placerea, pentruca aceea si asié nu multu va tiené; éra „ómenii Gazetei“ se tréca mai bine la ordinea dilei si se'si védia de

multimea cestunilor inca nediscutate, prin urmare foarte rea inteles. Fia siguri „ómenii Gazetei“, ca timpul lor era va reveni, pentru dela Deák pana la Kossuth si pana la porunc'a acestuia din 26 Apr. 1849 Nr. 6219 data catre Dragosiu mei sunt stadii multe; era de nu voru mai fi multe, una midiolocu totu le a mai ramas: oscilarea de buna voia fara titule, ranguri si donatiuni. — Atunci inse si argatii clicei „Telegrafului“ voru avé parte de súrtea ce si-o cautara sub miserabilulu pretestu de „minoritate ce ar impune moralicesce“.

G. Baritiu.

Clusiu 20 Nov. Domnulu Torday alias Turtescu in Nr. 89 alu „Tel. Rom.“ dandu cu bot'a in baia, cá se festelése pe D. Baritiu m'a stropitu si pe mine dicundu: „pentruca inspectorulu supremu nu a lasatu pe Schulrathulu se face unu Reiseparticulare la esamenele de maturitate etc.“ De aci se vede, ca Schulrathulu e si in gutulu D. Torday unu osu, care nu'lu póte inghiti si de aceea in inganfarea ce'lu caracteriséza nu are intru nemioa se atace onórea unui amplotiatu si natiunalistu veteranu, care cutéza a dice, ca a facutu mai multu pentru natiunea s'a in impregiurari grele si nefavoritóre, decatu ce este in stare D. Torday se face vreedata in impregiurari mai favoritorie. D. Torday va sci si déca nu soie, dar' éta ei spunu, ca eu nu am venitu la postulu de Schulrath — oom ilu numesce Dlu in batjocura — de pe etrade; ei tocmai atunci, candu se lucrá cá pentru credinti'a mea cea nestramutata in timpurile cele critice si grele se fu stramutatu la Semlinu, nu ou mai pucine emolumente, dar' ou mai mare odihna sufletésca, unde poteam exercita si praesa — am fostu cercetatu si invitatu de D. comisariu ministeriale Heuffer a me aplica in despartimentulu cultului si invetiamentului la guvernulu din loculu oficiului meu, la care me aflám de 15 ani cá siefu si am servitu cu onóre atatu spre folosulu erariului, catu si spre apararea patriei de ból'a cea ingrozitória, ce inspaimentá lumea pana in anii cei mai de curendu, am servitu cá unu ostasiu de anteposturi inaintea inamicului, si in timpul acest'a nu am uitatu nici unu momentu nici de natiunea mea, ci catu m'au ertatu impregiurari si pusetiunea cea delicata i am facutu servitio folositorie, inse de multe ori in tóta tacearea. DD. Brasioveni in privinti'a negotiului economii de vite, in privinti'a ramului acestui de industria atatu de mare interesu, boierii cercetatori de bai in privinti'a usiorarii trecerii lor, bolnavii de colera veniti cá vai de ei din Romani'a la anulu 1836 si 1848 in privinti'a tractarii lor medicinale, tinerii nostri fugari si persecutati la anulu 1848 in privinti'a asilului, ce'lu aflara la mine, ti au potéspute, oom am inaintatu eu si am lucratu pentru usiorarea si pentru unu sboru mai mare alu comerziului, in dostriei si pasagiului. Dar' eu mai am se ti spunu numai atata, ca in anulu 1850 dupa ce eram menitu a merge la Sibiu, cercetandu D. guvernatoru civilu si militarulu bar. Wohlgemuth carantia'a mea, am avutu satisfactiune de a audi din gur'a lui: „De te asi poté desparti in dóne diumetati, cá un'a se remania aicea, era cealalta se mérga la Sibiu“. — Aceste tóte le am facutu fara de Reiseparticulare.

Ce am facutu dupa ce am me'su la Sibiu inainte si dupa ce m'am facutu consiliariu de scóle, sci si Dta, De Turtescu destulu de bine si déca nu sci, éta 'ti cite'scu din emisula ministeriale din anulu 1857 Nr. 2761 armatóriele: „Aus dem Inspectionsberichte des gr. n. u. Schulrathes Dr. Vaszits über die erste im verfloßenen Jahre von ihm vorgenommenen Visitation der gr. n. u. Schulen hat man mit Befriedigung ersehen, daß dieser Schulrath die ihm gewordene wichtige Mission richtig erfaßt, die Hindernisse des Gedeihens des Schulwesens, so wie die nächsten Mittel zur Abhilfe wohl erkannt hat, und daß er auch von dem festen Willen durchdrungen ist, nach allen seinen Kräften mitzuwirken, damit, was aus der Sorglosigkeit vergangener Zeit unterblieben ist, die nothwendigen Schulanstalten hergestellt und zweckentsprechend eingerichtet werden etc.“ De aci vei vedé D. Torday, ca ministerulu a sciutu pretini activitatea mea, la care am fostu chiamatu. Cá inseite eu se potu deveni la o cunosciinta indestalitóre despre starea scóleloru, firesce ca a trebuitu se calatore'scu prin tíera si se me informeu despre tóte. La acésta calatoria s'au cerutu negresitu spese, care le am primitu dela eraria. Cumea inse nu

interesulu marsiavu de ami face particulare m'a miscatu la visitarea scóleloru, ci revn'a cea ferbinte de a ajutá natiunei mele si pe terenulu aceste, vei pricepe de scóle, ca pana ceilalti colegi ai mei se preambiau in carutia de posta pe drumu facutu in tóta comoditatea e eu bateam muntii si vaile pedestru si calare de 'mi esia limb'a de ostenitu, apoi sci si ce patii pe drumurile cele periculóse, unde eram se'mi perdu viéti'a si me întórsei cá vai de mine acasa, cu capulu spartu, cu pitiorulu sdrobitu, cu man'a esita din tigar'a umerului si intorsu patimindu ou lúnele durerile cele mai crancene si cheltuindu pe la baile Mehadiei mai multu decatu ce potu aduce Reiseparticularele.

Cá se vedi mai departe, ca nu interesu materialu, ce Dta ou atata nedreptate ilu arunci asupra mea, a fostu motivulu visitatiuniloru mele de scóle, te asigurésu: ca in an. 1863 fiindu guvernulu mutatu la Sibiu, am avutu acasa diumetate din dieta, adica 3 fl. 25 or. pe di, si totusi am amblatu in visitare si inoa in timpul de érna. Intréba numai pe D. protopopu Tamasiu si iti va spune, cum am sositu la densulu in puterea noptii plinu de tina, apucandu pe drumu lateralu dela Ernutu catre Dégu si nesciindu, ca in comitatulu Cuculiuului erau tóte podurile ruinate si drumurile balta. Iti va spune si D. adm. protopopescu Macsimu, ca totu pe atunci am fostu si in Cojocn'a si in Ear'a mai totu pe diosu, si déca esti dreptu si iubesci dreptatea D. Turtescu, nu vei poté presupune, ca cei 95 cr., ce'mi venia mai multu, m'aru fi miscatu a face astfelu de calatorii ostenitorie si destulu de periculóse in timpul ernei. — Si cá se scie D. Torday, ca nici in anulu acesta nu m'am preambiatu, te incredintiesu, ca sosindu in Geró-Monosturu si audiendu, ca in satulu celu din muntii Marisielu s'a edificatu o scóla frumo'sa, nimicu nu m'a retienutu a nu alergá acolo, cu atatu mai tare ou catu intelessei, ca ómenii sunt inspaimentati acolo de ból'a de tifosu si de abea ajunsei mai multu pedestru decatu in carutia in 7 óre, dela 9 diminéti'a pana la 4 dupa amédi; am ceretat scóla, am mangaiatu cum am potatu pe bietii ómeni si m'am intorsu in alta di iudereptu, si pentru o calatória de 7 óre in susu si de 5 óre in diosu pe drumulu celu mai reu, mi s'a asemnatu $4\frac{2}{8}$ miluri. Spunemi acuma D. Torday, te mai lasa inim'a se presupni intentiunei si nesuntii mele celei mai nobile, un'a macuia atatu de marsiava, ca ce facu, facu din interesu.

Cá se ti odihnescu si mai bine sufletulu si se nu mai rivnesoi la Reiseparticularele Schulrathiloru, care nici decatu nu sémena cu cele ale Betiereheriloru, éta iti facu o specificatiune si mai lamurita. Consiliarii de scóle capata in locu de dietele competinti de 6 fl. 50 cr. numai 4 fl. 20 cr. si pentru calatória 3 cai de poste, simplu fara nici unu adausu. Pentru anulu a-oesta s'a preliminaru: pentru unulu 350 fl. si eu am facutu in 32 de dile 160 de miluri si am visitatu in 7 protopopiate 52 de comune. Particulariulu a facutu 384 fl. 28 cr. si eu am primitu 350 fl., era la cei 34 fl. 28 cr. am trebuitu se renunciesu, ca-oi au trecut prestu preliminaru. — Óre ce cugeti, D. Torday, de me duceám la Brasiovu si petreceám acolo 10 dile in otelu, m'ar fi ajunsu diurnele? Apoi Dta trebuie se sci, ca eu nu'su legatu in calatori'a mea pentru visitarea scóleloru de vointi'a supremului inspectoru de scóle bisericescu, si ca potu face totu acelu particulare de me voui preambia din o margine a tieiei pana la alt'a in caru de posta in tóta comoditatea, si nu asi avé de lipsa de a sui dealurile si a calcá drumuri periculóse, déca interesulu materialu celu presupni Dta si nu altu motivu mai nobilu mi aru dá impulsu la acésta.

Ce tiene de diferinti'a oficiósa, ce este intre inspectorulu de scóle supremu bisericescu si intre mine, aceea nu te a potutu nici odata indreptati, a arunca cu tina asupra unui barbatu, care, ori catu te vei svercoli Dta, s'a bucuratu ei se va bucura de stim'a publico. Diferinti'a nóstra nu sta in alta decatu in aceea, ca opiniunile nóstre asupra afaceriloru pentru inaintarea si prosperarea scóleloru nu se potrivescu, ca-ici eu opiniunea mea am castigat'o in faci'a locului, in casutiele tieraniloru nostri, in edificiale de scóla cele marie, dar' pucine si in colibutiile cele multe ce se numescu scóli si am de a o indreptá dupa prescriesele mai inalte vigente si dupa instructiunea mea, la care sunt indreptatu; candu supremulu inspectore de scóle bisericescu face cum vré si cum ei place. Apoi eu nu soiu,

ca déca unu organu de inspectiune alu guvernului are opiniunea s'a propria, acésta ar fi o crima. Corespondentiele din Brasiovu imi putara mai multu mai pucinu; ca nu am leatu parte la esamenele de maturitate, si Dta te bucuri, ca supremulu inspectoru nu m'a lasatu se 'mi facu Reiseparticulare. Nu am aflatu inse oportunu a responde la tóte ce m'au atineu pe mine, dar' atata cutezu inainte a dice, ca din cele ce am oititu in diurnele nóstre pana si in „Tel. Rom.“ opiniunea publica e pe partea mea si eu bucurosu me supunu areopagului confesionalu, adica sinodului si voi dá séma pentru tóte, cate am facutu. —

Dr. Vasiciu, cons. de scóla.

UNGARIA. Dela dieta. In siedinti'a din 3 Dec., in care se primi si verificarea lui Dionisiu Szeles, dep. dela Abrudu, br. Fr. Podmanitzky, reincepandu desbaterile, dios intre altele, ca regimelu austriacu indesiertu capatá lectiunea dela Solferino, ca si acum e tocma atatu de pucinu sinceru si francu, pre catu atunci si inainte de aceea facia cu popórele. Fiacare omu are convingerile sale si nu se póte pretinde neci dela regime, ca numai ele se nu aiba convingeri; totasi déca acésta convingere nu este si ceea a majoritatii tieiei si déca acésta nu póte aduce pre regime la convingere, atunci dupa conceptele elementari ale vietiei parlamentarie regimelu trebuie se se retraga, pentruca incordarea de a guberná in contra vointiei majoritatii sunt „tempii passati.“ Elu si ar iutinde man'a la invoire, déca s'ar multiami Ungari'a pe deplinu. Cas'a Absburgica, dice, numai prin Ungari'a se facu potere mare, si evenimentele din arma au doveditu, ca ea ou Ungari'a trebuie se cada si cu Ungari'a se se reimpoteresca. Pana candu constitutiunea e confiscata si apasata, cum a fostu si de 300 ani iacóse, e rea tactic'a a perde codiulu celu din urma fara securantia ca vei castigá joculu. Tiene cu Tisza.

Colomanu Ghiczzy, cea mai mare capacitate a stangei apera propun. lui Tisza, refragandu pre br. Eötvös, care vorbi despre simpatia Europei catre Ungari'a, dicundu, ca Europei pré pociu ei pasa de drepturile si constitutiunea Ungariei, ci ea se ingrigesce numai de aceea, cá in loculu unde e Ungari'a se fia unu statu puternicu si sanetosu; cá se implinim acésta chiamare européna trebuie se ne ajutam noi pre noi, ca atunci ne va ajutá si D dieu si apera pre Tisza.

In siedinti'a din 4 Dec. vorbi si Alecs. Nikolics pentru motiunea lui Tisza, si G. Ioanovicu, care si aduse aminte si de nationalitati, cá ad. se si continue lucrarile cu numai comisiunea de 67 oi mai cu preferintia ceea a nationalitatiloru; ei damu totu dreptulu. — Si altii mai vorbira totu in sensulu de susu, ma unii se ingrigira, ca timpurile sunt periculóse si Ungari'a n'are potere a mana, se védia deci. —

In sied. din 5 Dec. vorbira si ardelenii Gál, Gajzago si Hosszu, care se ingrigira de o lege de uniune, care ar fi neaparatu de lipsa. Apoi candu pomeni Gál de Transilvani'a steng'a strigá din resputeri, ca nu cunosce neci o Transilvania! ci numai partea Ungariei dincolo de Királyhago ér' din drepta se audi reflexu, ca inoa e tíera. — In 6 Dec. Bethlen dice, ca nu póte suferi neci numirea de deputatu transilvanu, ca in diet'a din Pest'a sunt numai dep. din cercuri de alegere cutari si nu e gratia ci datoria fundata in legea uniunei a fi presentu in diet'a din Pest'a (sic!) (aplaus!).

AUSTRIA INFER. Viena 5 Dec. „Wiener „Abendpost“ deminte scirile despre imultirea garnisóneloru in Galiti'a si Vien'a, precum si despre imparechiarile in consiliulu ministerialu, despre care se vorbea prin diurnale; chiaru si relatiunile catre Rusi'a le numesce corecte. — Intr'aceea „Presse“ de astadi intr'o corespondentia din Varsavia descrie cu coloru impunetorie atatu seriozitatea catu si grandeti'a armarii rusesci afirmandu, ca armarea acésta s'ar face anumitu pentru eventualitatea, care ar poté esi din o posibilu colocurare a elementeloru revolutionarie polóne si maghiare. In „Gratzer Ztg“ se scrie din Galiti'a, ca f. ministru rusescu de cultu c. Panin venindu din Odesa a petrecutu mai multu timpu in Lemberg, conversandu cu capetenile rutenice si dandule, dupa cum dice, nesce instructiuni secrete, unde se astépta pre tóta óra si princ. Ladielau Osztorieky din Parisu, care insarcinatu de diploma-

ti'a poteriloru apusane se va pune in cointelegerere cu partia nationala polonica in Galitia in privinta eventualitatiloru sciute „Volksfreund“ inae scrie totu din Lemberg si mai multe, cumca au sositu dintr'odata sciri resbelice, si in cercurile garnisoneloru vreu a soi, ca 30.000 fetiori au primitu mandatu a merge din Moravia, Boemia si Silesia la Galitia, din cari o parte va intrá in taber'a intarita dela Cracovia. — Trupele din Bochnia, Tarnow si Rzeszow s'ar aflá gata de mersu spre a luá pusetiune strategica la Przemysl. Corespondintele nu póte stá bunu pentru aceste sciri, cu tóte acestea scirile din Polonia, Podolia si Volhynia afirma, ca interiorulu Rusiei sémana acum cu o taberá mare de resbelu, si calatorii din Rusia toti cu o gara istoricescu, cu masse de trupe mari se afla de mersu catra guvernamentulu de catra apusu, si tóta lumea vorbesce despre resbelu, ér' catra Galitia polona s'au intarita garnisónele in mai multe locuri. In Kielce au si intratu 2 regimente de ulani lituani pre longa 2 baterii calari. In generala domina convingerea, cumca ne aflamu in ajunulu unei conflagratiuni europene, intocma de generala e convictiunea despre erumperea unei revolutiuni europene, si remane numai intrebarea, déca revolutiunea va erumpe inainte séu deodata cu resbelulu. „Volksfreund“ mai adauge, ca bucurosu n'ar vré a regalísá pre cetitori cu astufeliu de noutati, dara nu folosescó nemioa a inchide ochii de inaintea lucrurilor, ce se imbudiescu, pentrucá trebuie se scimu unde stamu si incatr'o ne ducemu. — Cá crestini trebuie se ne luamu in dinta tóta energiá si curagiulu spre a poté intempiná viscolele viitórie, si déca nu vomu poté oprí oranulu, trebuie celu pucinu se ne orientamu, cum am poté se trecemu preste elu fara cá se ne perdemu in elu partea cea mai buna, ad. drepturile. —

Lui „Neue freie Presse“ inca i-se scrie din Parisu cu tóta inoredintierea, ca in cercurile decidorie de acolo nu se mai indoiesce nimeni, ca intre Rusia si Prusia s'a facutu o aliantia in totu detaliulu, care presupune o actiune comuna a Prusiei cu Rusia in contra Austriei si Turciei, in care casu vreu se lase Belgia Francoiei, pentrucá se nu se amestecó in resbelu. „Mähr. Corresp.“ aude din fontana secura, cumca armatele rusesoi sunt destinate pentru spriginirea unei note rusesoi in Vien'a, care ar cuprinde armatórele puncte: a) cererea, cá Goluchowsky se se rechiamé; b) seriós'a nadusire a agitaciunii polonice; c) egal'a pusetiune a rutenilor cu polonii in tóta privinta. Se scie, ca Austria va respinge aceste pretensiuni; poterile ajutatórie din afara le cunósce si deocamdata va lasá pana candu voru intrá conjuncturile pentru actiune. Se crede in posibilitatea, ca se va rechiamá Stackelberg.

— Se astépta cu nerabdare publicarea responsului Mai. Sale catra deputatiunea, care duce adresa dietei din Vien'a, si a celei din Gratz, a autonomistilor, cari s'au dualisatu si a Ungariei si Boemiei, care se batu in capete. Ne tememu inse, ca dupa serbatorile nasterii nu se voru mai readuna dietele, déca va incepe ér' actiunea eosterna. —

Coventarea lui Schindler.

(Capetu din Nr. tr.)

„Unu capu de opera, care la inventatu ministeriulu e literatur'a de crucieru netimbrata, — regimelu, care dupa legilé sustatórie are dreptulu a lasá se apara netimbrate numai diurnalele oficiale, care sunt semnalate cá oficiale, sub masca de intreprindere privata se face cá editoru alu unui diurnalu, pre care lu liberésa de detoria timbrulu in contra legii; poporulu, mai vertosu celu de prin provincie, crede, ca are de a face cu dechiararea opiniuniloru barbatiloru nedependinti, pre candu ei nu otescu alt'a in asemeni diurnale, decatu nesce manjiture platite dela scriitorii platiti si naimiti, politic'a cea apatósa alu „Wiener Zeitung“, de cáre austriaculu inoa din copilarie e dedatu a fugi catu colo (ilaritate!). Proprietariloru de diurnale, cari isi platescu omonescó contributiunile, li se arunca in drumu concurentie nelegali, libertatea presei se impedece in contra legii (bravo!) si poporulu i-se veresce in casa revolutiunea oficiala in contra dreptulu si a legii (fórté bine!) si asia, dupace a sístatu constitutiunea, scie sístá si opiniunea publica (bravo!).“ La acést'a mai adauge, ca regimulu isi pune ómeni de aceia, pre cari ii scie, ca se afla in stare a folosi cu-

tare fóia spre scopurile loru private s. c. l. Ministeriulu presentu se speria de adeverat'a reprezentare a poporulu. . . . In gratia unguriloru s'a sístatu totu, póte ca barbatii de statu maghiari voru veni la ministeriu ou pretinderea, cá se se mai sisteze si elu (ilaritate!). Aplanaarea cu Ungaria se basésa pre integritatea statulu, ar fi lucrú tristu, candu integritatii imperiulu s'ar substitui integritatea ministeriulu. Nimica nu le-a succesu domniloru ministri, inse aceea, cá se remana totu ministri totu le-a succesu s. c. l. Mai incolo spune, ca burs'a tocma se alarmésa de faim'a, cumca se tramitu multe trupe la Galitia si ca dietele se voru desface. „Desfacerea dieteloru“, dice, „este unu dreptu constitutiunali alu regimulu, si déca elu propune unu ce cá acést'a, cu atát'a potemu se fimu multiamiti, ca amu ajunsu totusi a vedé celu pucinu unu pasu constitutiunali alu ministeriulu (ilaritate!). In Austria trebuie érasí se vina imperatiá gubernarii. Luorulu trebuie se vina acolo, cá barbatii de statu se se ingriégésca de causele imperiulu si nu de ale sale proprie. Nu e mare maiestria a guverná in Austria, ca poporulu e bunu la anima asia, in catu cu o abnegare omoritória de sene pre di ce merge isi taia mai subtirele clinurile de pane, si totu si nu incéta a sperá, ca va veni si lumea dreptulu si a adeverulu. Poporulu vré caderea ministru de statu, pentru aceea elu nu e crudu, spectacululu nu va deveni infriociatu, pentrucá ministrii in Austria nu decadu periculosu. Unu ministru dintre ei doboriti, care a nenorocitu milióne, dórme de regula pre patu mai móle decatu cetatiunii, cari devenira prin elu nenorociti“. . . . S'au auditu de atatea consilia, numai consiliulu poporulu nicaire! Inceitati in fine a urmá svatulu de a lucrá in contra poporulu, cá in contraniscaroru antagonistii, ci urmati svatulu, care ve indrépta, cá se mergeti cu poporulu pentru poporu. De aici aduce gravaminele germaniloru, cumca colorile germane nu erá ertate se ésa la lumina in Austria, cu tóte ca cele boemice si maghiare se salutau cu simpatia, precandu la colorile germane se facea intrebare: ce e acést'a, unde e politia? (ilaritate!) Fiacornia e etatu a avé o nationalitate, numai germanulu se nu aiba. Noi germanii trebuie se fimu cu or ce pretiu austriaci. Inse pretiulu ce ni-se cere este pré mare. Ce ar fi, candu intr'o nópte plina de ingrigiri i-ar veni neamtulu in minte a cugetá: óre de ce siedu eu aici pre patula dureriloru, de ce platescu eu medicu si medicina, si mi storou din sudórea maniloru, eu celu ce sum sanetosu se me supunu la o dieta de bolnavu, si se mai sugu diu'a si nóptea putórie casei de bolnavu (infirmariei), pre candu fratii mei de afara facu si dispuu oate tóte pre campulu celu liberu alu parintiloru nostri ad. pre patrimoniulu parentesou? Crede cineva, ca noi germanii facia ou sgomotulu armeloru resbelulu celui din urma pruzienescu, n'am auditu cantandu ciocarlanulu despre libertatea germana, despre unitatea germana, ciocarlia cea, care sbóra intr'o inaltime atatu de mare, incatu neci o pusca ca acu aprindietoria nu e in stare a o dobori! (bravo!) Inse natiunea germana e cea mai leala si credintiósa, statulu si dinastiei si in Austria.

Mai incolo dice, ca pre candu alte natiuni (!) aruncá flamurele discordiei in patria, germanulu se cugetá (singuru?) se restaurese casa cea arsa cantandu paserea pacii si a binecventarii si fiindu gata a inaltia érasí unu nou edificiu pomposu, spre care scopu mediócele si calea se afla in constitutiune. Germanulu mai vré a se luptá inoa odata in contra antagonistiloru interni si externi, pentru ca, dice, celalalte natiuni ar poté numai derimá Austria, (!) inse nu se afla in stare a o recladi“ (bravo sgomotosu!).

Austria sta in respantea, ca séu trebuie se parasésca cailé ministeriulu presentu si se se retraga, séu trebuie se se parasésca ea pre sene si se si de demisiunea (bravo!). N'a fostu taber'a dela Florisdorf, care oprí pre invingatoriulu celu superbu dela intrarea in resiedintia; n'au fostu neci colónele cele de armata, ce venia din sudu cu pasu asaltatoriu, care pusera stavila invingatoriulu a nu se mai arunca inoa odata pre campulu marchicu pentru pretiulu de invingere; ci opiniunea publica a Europei a fostu aceea, care si recrútá eroldii, séu preconii. Si déca Europ'a mai crede inoa in poterea de viétia a Austriei, nu se cuvine neci unui austriacu a se indoi despre acést'a. De

aceea inoa odata vremu a aduce tóte sacrificiale, simtimu curagiulu a pune totu pana la ecstreme pentru acést'a, inse se avemu si curagiulu a ne pretinde indereptu cá barbatii si dreptulu daruitu prin documentu scriu. (Aplausu indelungatu!)

Altii vorbira cam totu in acestu tonu si unulu in contra adresei, care primita se si tramise prin o deputatiune la Maiestate. —

Studiu constitutiunali.

De A. Papiu Ilarianu.

III.

Cunóschemu tómeiulu juridicu alu responsabilitatii ministeriale; cercetaramu si delictelé ministeriloru; urmésa acum se vedemu, cine are dreptulu de a'i acúsá?

Domnulu si poporulu sunt mai pre susu de veri-ce respundere judiciaria. Prin urmare, procesulu urmésa numai intre guvernulu séu ministru, si intre representatiunea nationala.

De aci ar urmá ca, precum representatiunea nationala are dreptulu de a acúsá pe guvernulu, candu acést'a ar calcá drepturile nationale, de asemena se aiba acestu dreptu si guvernulu asupra representatiunii nationale, candu acést'a ar violá drepturile guvernulu.

Inse, asemena dreptu in manele guvernulu ar poté dá nasocere la cele mai innee consecretie pentru drepturile si libertatile publice; chiar' pentru aceea constitutiunea nóstra apera pe membrii adunarii de veri-ce urmarire séu prigoniore pentru opiniunile si voturile emise in exercitiulu mandatulu loru. Dara, déca guvernulu n'are dreptulu de acúsatiune judiciaria, elu are inse dreptulu de disolutiune, asupra representatiunii nationale.

Astfelu, fiinduca numai guvernulu póte fi atrazu la respundere, éra nu si representatiunea nationala, ar urmá mai incolo, cá numai acést'a se se bucare de dreptulu de acúsatiune ministeriale, éra nu si Domnulu, nu numai pe tómeiulu, ca Domnulu se afla in fruntea guvernulu, dara si pentru ca avendu elu dreptulu de a'i alege si schimbá ministrii, de abia s'ar poté aflá veri-una data in necesitatea de a'i acúsá. In adevera constitutiunea Belgiei si altele nu recunoscu acestu dreptu de catu adunarii nationale.

Cu tóte acestea, dupa constitutiunea nóstra dreptulu de a acúsá pe ministri, se cuvine nu numai representatiunii nationale, dara si Domnulu tieriei, si noi credemu, ca nu fara cuventa: ca-ci, din momentu ce Domnulu se bucura de cele mai inalte drepturi constitutiunali, care aru poté fi violate din partea veri-unui ministru, in dreptu, dreptulu lui de a'i acúsá nu póte suferi veri-una indoiéla.

Mai importante e cestiunea de a se sci, déca dreptulu Domnulu si alu representatiunii nationale de a acúsá se intinde asupra vericaroru violari de constitutiune si legi fara deosebire, ori déca altele sunt violari, pentru care Domnulu si altele pentru cari numai adunarea póte acúsá? E de mirare cum una cestiune atatu de grava cá acést'a, de abia se afla atinsa de autori, celu pucinu de autorii ce amu avutu ocaziunea a'i consultá. Considerandu principiile institutiunii de responsabilitate, s'ar poté sustiené ca, precum representatiunii nationale nu se póte contestá dreptulu nemarginitu de a acúsá pe ministri, in generale pentru veri-ce vatamari de constitutiune, de legi si interese ale statulu, intre cari negresitu se numera chiar' si drepturile constitutiunali ale Domnitorulu, cari nu mai pucinu cá drepturile nationale sunt importante pentru binele si fericirea natiunii: asia de alta parte, Domnulu nu'i aru poté acúsá de oatu numai candu drepturile sale domnesci aru fi violate. Ca-ci, din momentu ce Domnulu aru poté se acuse pe ministri si pentru violarea drepturiloru constitutiunali ale poporulu, pré usioru s'ar poté prin acést'a paralísá dreptulu de acúsatiune alu representatiunii nationale; apoi, fiinduca celu ce po nesce una acúsatiune ministeriale, are precum vomu vedé numai de oatu, si dreptulu de a o retrage, este usioru de intielesu cum in modulu acést'a marele dreptu alu adunariloru de a acúsá, aru poté se devina fórté dificilé, déca nu de totu ilusoriu.

Afara de Domnulu si afara de adunarii, nime altulu nu póte porni una acúsatiune ministeriale propriu disa. Altfeliu, procesele ministeriali s'ar poté pré usioru se nu mai aiba capetu, administratiunea statulu aru deveni im-

posibile, marimea institutiunii de responsabilitate s'ar micșorá, s'ar deconsiderá. An inse particularii alte midiolóne constitutiunali de a provocá actiune contra ministriloru din partea celoru in dreptu, precum e tiparul, adunarile, petitiunile. Particulariloru nu se recunósce nici chiara dreptulu de interventione in procesele pornite asupra ministriloru, pe temeiu, ca cine n'are dreptulu de a acúsá nu póte avé nici dreptulu de a interveni; le remane inse deschisu drumulu justitiei ordinare, atatu pentru asemenea actiune civile, catu si pentru delictete ministriloru comise afara din exercitiulu functiunii.

E recunoscutu in doctina si in jurisprudentia, ca Domnulu s'au adunarea porcindu acusatune asupra ministriloru, remanu stapeii deplini ai acestei actiuni publice in totu cursulu procesului asia, in catu pana la darea sentintiei definitive, veri candu potu se o retraga; pe candu, in dreptulu comunu, curtea intrandu una data in cercetarea cauzei, acúsatorulu nu o mai póte impedecá in darea sentintiei. Asta esceptiune dela regul'a comuna se explica prin insasi natura si gravitatea acestoru acusatuni si procese esentialminte politice. Acusatune si judicat'a ministriloru nu e una datorita juridica rigurosa, cá acusatune penale ordinaria, ci e mai multu unu dreptu si una datorita politica, care dupa impregiurari ar puté fi mai consultu de a nu o implini. In adeveru, s'ar puté in templá cá in cursulu judicatii se intervina impregiurari s'au intelese politice atatu de grave, in catu urmarea inainte a procesului, in locu se apere, se puna in pericolu insasi constitutiunea; s'ar puté si aceea cá retragerea acusatunii se fia unic'a conditiune de reconciliare intre principe si poporu, si altele asemenea. Ast felu curtea credemu, n'ar puté negá acúsatorulu dreptulu de a retrage acést'a acusatune de una natura cu totulu propria.

De alta parte, inse e constatatu in jurisprudentia ca, actiunea unadata intentata, urméza inainte, chiar' si in casu de disolutiunea adunarii.

Precum disolutiunea, asia cu deosebire amnestia, n'ar puté impedecá cursulu procesului provocatu de adunare, ca-ei dreptulu acestia de a acúsá, si alu curtii de a judecá, e cu totulu independent de veri-ce ingerintia a puterii esecutive:

Inse in casu candu actiunea ar fi provocata de Domnu, precum elu are dreptulu de a vocá acusatune, de asemenea nu i s'ar puté contestá dreptulu de a amnestia si a gratia.

Se insemnamu si aceea ca, adunarea avendu dreptulu de a acúsá, ea neaparatu trebuie se se bucore si de tóte drepturile ce se ceru pentru cá acusatune se póta avé efectulu doritu. Camer'a deputatiloru din Franci'a la 1830, investise pe comisiunea s'a cu tóte drepturile unui judecatoru de instructiune si unei camere de consiliu. Prin urmare, ea asculta, marturi, cerú si cerceta chartie, vede mandate etc.

Acusatune trebuie se fia motivata, precisa articulata.

Adunarea alege din sinulu seu comisari cari se sustiena acusatune.

Se intielege de sine ca, precum curtea, asia nici comisarii nu potu se ésa din punctele acusatunii adunarii.

Mai incolo, ministrii potu fi acúsati si dupa esirea loru din ministeru, in totu terminulu prescriptiunii.

In fine e mai de prisosu a observa, ca pe catu e de mare dreptulu acusatunii ministeriale, pe catu e de solemn spectacolulu unui procesu intre puterea legislativa si cea esecutiva, d'inaintea puterii judiciaria in a carei frunte sta inaltulu tribunalu politicu alu statului; pe atatu una adunare nationala, care n'ar sci face usu intieptu de asemenea dreptu, ar compromite pe lang demnitatea s'a si demnitatea celorlalte puteri ale statului, si tóta institutiunea responsabilitatii ministeriale, si insasi constitutiunea tieri. Sunt atatea medie de a preveni si a vindecá reulu, precum interpelatiunea, voturile de desaprobaré etc., in catu la mediulu ecstremu alu acusatunii nu se póte recurge de catu in oasuri ecstreme; ea nu póte avé locu de catu atunci candu drepturile si interesele nationali sunt in pericolu, candu numai e altu midiolocu

de scapare. Cu dreptu cuventu Lordulu Sommers asemenea dreptulu de acusatune cu sabi'a lui Goliath, care se pastrá in templu, si care numai la mari ocazioni erá ertatu a o intrebuinti'a.

III.

Scimu cine póte acúsá pe ministrii; se vedemu acum cine'i judeca?

Precum numai adunarile si Domnulu au dreptulu de a'i acúsá; asia numai inalt'a curte de casatiune si de justitia in sectiuni unite e in dreptu a'i judecá.

Procese politice cá procesele intre cele doua mari puteri ale statului, nu se putea incredintá instantiiloru ordinare: pentru asemenea procese se cerea inalte cunoscintie de legi si de trebile tieri, precum si una independentia in lucrari si una imparialitate ne supuse indoilei.

Atari garantie de sciintia si independentia, intr'unu statu organizatu cá alu nostru, nu se putea outá airea de catu in a trei'a putere independente a statului, in puterea judecatorésoa, si a nume in inalt'a curte ce sta in fruntea acestei puteri. Procesulu urmandu intre guvern si adunarea nationala, se cerea cá jude una autoritate de sine, care se nu depinda nici de un'a nici de alt'a din aceste doua puteri in cauza, si acést'a autoritate care alt'a putea fi déca nu justitia, justitia independent! Intr'unu statu constitutiunale, ea singura e aceea care tiene locul de midiolocu intre Domnu si intre natiune. Judecatorii nu sunt reprezentanti ai natiunii cá membrii senatului; ei prin urmare nu potu fi banuiti de partinire pentru adunarea ce acúsá; ei nu sunt amestecati in luptele politice, nici cuprinsi de patimele ametitoare ale partiteloru; ei cá membri ai inaltei curti, neamovibili in postulu loru, sunt in totu respectulu cei mai independenti, de óre ce ajunsu la unu gradu de servitiu si de onóre asia de inalta in oatu de abia le mai remane ceva de doritu, nu se póte presupune, ca ar fi atatu de usioru espusi nici influentiiloru s'au chiar' intimidatiloru puterii esecutive. Cunoscutie de legi si de trebe, probitate si imparialitate, inca nu se potu presupune in mai mare mesura de oatu la aceia cari au ajunsu la celu mai inaltu gradu in servitiulu statului. Despre ómeni atatu de inaltu pusi nici aceea nu se póte dice, ca nu totdeun's aru petrunde asia de bine cá corpurile politice, partea politica a proceselor de stat; ci mai vertosu, avantajulu loru, alu judecatoriloru, sta chiar' intru aceea, ca, pe langa ea insusiescu tóte cunoscintiele cerute, ei sunt straini luptelor si patimelor politice. Chiar' pentru acést'a, una inalta curte de justitia nu va fi purtata de asemenea patime, nici va cadé in ecese de aceea in cari cadu cate cdata corpurile politice, chiar' si insasi camer'a lordiloru, insintea careia se scie cum Middlesex si Stratford trebuia se se presente in genunchi, si unde se creeá crime si pedepse ad-hoc pentru ministri, atunci candu legea nu venia in ajutorulu patimei. Si cu tóte acestea camer'a lordiloru, pe langa ea nu e eligibile, apoi e nu numai putere legiuitoare, ci e totodata si curtea inalta a tieri pentru tóte cauzele in generale. Cu catu mai pucinu ar fi calificatu pentru judecarea proceselor politice unu senatu esclusivu legiitoru si eligibile pe timpu marginitu.

Cu multa intieptiune dara constituent'a nostra urma si intru acést'a pe Belgieni, cari pe langa neamovibilitate, mai stabilescé una garantia in privirea numirii membriloru curtii supreme, fiindu acestia numiti de regele dupa doua liste duble, prezentate un'a de catra senatu, alt'a de oatra curtea de casatiune; se observá inse, ca acést'a nu se facea in vederea proceselor de ministri, ci e una urmare logica a sistemului belgiaue in numirea judecatoriloru, de óre ce si presiedintii tribunaliloru si consilierii curtiloru de apelu se numescu de rege asupra a doua liste duble, prezentate un'a de aceste curti si alt'a de consiliile provinciali. In constitutiunea Belgiei mai vedemu inca una garantia pentru independentia judecatorésoa, care déca nu se afla in speciale articulata in constitutiunea nostra. ea inse resulta si la noidin natura si scopulu independentiei puterii judecatoréscu; si acést'a este, ca in Belgi'a judecatorii nu potu primi dela guvernulu functiuni salariate.

In fine, in Belgi'a presiedintii curtii supreme se alege de insasi curtea.

Nu e dara in statu nici una alta autoritate, ce ar presentá mai multe si mai bune garantii pentru judecarea proceselor de ministri, cá inalt'a curte de justitia. (Va urmá.)

Cronica esterna.

ROMANIA. Bucuresti 27 Nov. Siedintia de adi cá si cele trecute s'au ocupatu totu cu verificarea deputatiloru.

„Monitoriulu“ din 24 Nov. a publicatu conventiunea inchiata la Paris intre D. I. Balacénulu in numele guvernului romanu si DD. H. Oppenheim nepotu si comp., S. Sulzbach si Oskar Plenat din Paris, care s'a si ratificatu de guvernulu Romaniei in 3 Nov. Acést'a conventiune privese la unu imprumutu de 18 mil. si 500.000 franci pentru acoperirea datoriloru tesaurului. Conditiunile sunt insirate in 19 puncte. Punctulu alu doilea, cuprinde ca 5 mil. de franci se voru varsá in 21 zile in Bucuresti, si asia mai incolo, si guvernulu Romaniei va dá o dobanda la sum'a imprumutului pre anu 13 la suta, care se va plati pre semestre; é' obligatiunile ce se voru emite se voru amortisá prin tragere de sorti.

— Frecarile cele dusmanóse, ma in unele locuri si impreunate cu versari de sange, batai si improscari, smulgeri de barbi, demaró imparechieri infricosiate intre partitele politice, care se dusmanescu pe mórte pentru interesele speciali de partite politice, inoata se crede, ca mai nu se va poté inchiata camera din oas'a alegeriloru siluite de una s'au alfa partita.

Turci'a si Rusi'a armésa; Franci'a 'si trage oastasi din Rom'a si Mecsicu, Prusi'a sta se improscesc.

† Scire trista!

„Alecsandru Lazaru, consiliariu la guvernulu regiu transilvanu, face cunoscutu prin acést'a cu anim'a sfasiata de durere, in numele seu si alu fiulu seu Aureliu, alu filiei sale Iren'a casatorita dupa Alecsandru Polyovits, precum si in numele departatului frate Gustav Fritsch, — in numele sororei Luis'a Fritsch casatorita dupa Julius Maurer si a veduvei Josef'a Kalmár, cumca intimu amat'a s'a socia

Ioan'a Fritsch

cea mai buna mama, sora si nepota, dupa unu morbu indelungatu trecú in alta viét'a mai fericita, in 6 a l. c. inainte de amédu la 11 óre in alu 41 anu alu etatei, é' alu casatoriei fericite alu 21-le.

Precum ventulu acum aducundu, acum departandu norulu incarcatu de furtuna, tiene in suspensu unu tie-nutu cu amenintiarea pericolului de tempestate, asia a fostu si cas'a nostra amenintiata de tristulu presimtiu alu acestui evenimentu fórte durerosu, pre care de si 'lu prevedeamu, acést'a prevedere inse nu ne a potutu intru atata pregati, pentrucá se nu fimu adencu suprinsi. Cu ochii scaldati in lacrimi si cu anim'a infranta de durere cauta se ne supunemu si acestei dispusetii a providentiei Dumnediescu. Ne a iubit si a fostu iubita cu tóta ardorea, a fostu singur'a nostra fericire si durere, ca si a implinitu pre de timpuriu misiunea s'a. In órele din urma ne amu rogatu impreuna lui Dumnedieu si dupa ce a adormitu cu incedere in atotputintele i-amu inchisu ochii intre lacrimi de durere.

Remasitiile pamentesci se voru inormentá in cemeteriulu publicu in 8 a l. c. la 3 óre dupa amédu dupa ritulu bisericeii romano-catolice dela locuint'a din strad'a midiolocu Nr. 499 si in 10 a l. c. la 10 óre inainte de amédu se va celebrá in biseric'a r. c. alu P. Piaristi sancta misa pentru repausarea sufletului adormitei, la care se invita toti amicii si cunoscutii.

Clusiu in 6 Dec. 1866.

Amicii stimatori ai D. r. consiliariu guberniale suspina impreuna pentru acést'a perdere prematara a preiubitei socie si pre bunei mame, carei ei dicu impreuna: Fiai tieren'a usóra!

Cursurile la bursa in 11. Dec. 1866 sta asia:

Galbini imporatesci	—	—	6 fl. 16 cr. v.
Augsburg	—	—	128 „ 50 „
London	—	—	130 „ — „
Imprumutu nationalu	—	—	59 „ 25 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	66 „ 80 „
Actiile bancului	—	—	711 „ — „
„ creditului	—	—	151 „ 40 „